

Napközbeni átutalás: Gyakori kérdések és definíciók

Jelentős előnyhöz jutnak a banki ügyfelek

Az eddig megszokotthoz képest 2012. július 1-jét követően egy munkanappal rövidebb lesz a belföldi forintátutalások teljesítési ideje, ha elektronikusan utal a más banknál, takarékszövetkezetnél, hitelszövetkezetnél (együtt: pénzforgalmi szolgáltatónál) vezetett számlára.

A korszerűbb rendszer várhatóan jelentős előnyöket jelent majd a lakosság és a vállalatok számára egyaránt. Elegendő az esedékesség napján (munkanapon kb. 16 óra előtt) utalni, és így a napon belül megkapott pénzt ugyanazon a napon belül további fizetésekre is fel lehet majd használni. Ezen kívül az ügyfelek (főleg a vállalatok) egy átutaláshoz kapcsolódóan az eddiginél több adatot tudnak közölni és fogadni.

A *Gyakori kérdések és definíciók* című összeállítás célja az, hogy a lehető legszélesebb körű tájékoztatást nyújtsa a pénzforgalmi szolgáltatók ügyfelei számára az átállással kapcsolatban.¹

Tartalomjegyzék

1. A napközbeni átutalás lényege, előnye, hatóköre	5
1.1. Mit jelent a napközbeni átutalás bevezetése? Miért volt szükség a napközbeni átutalás bevezetésére?.....	5
1.2. Milyen előnyöket kínál a napközbeni átutalás bevezetése az ügyfeleknek?.....	5
1.3. Milyen ügylettípusokra terjed ki a napközbeni elszámolás?	6
1.4. Mi számít elektronikus benyújtásnak?	6
1.5. Az összes elektronikus átutalási megbízás napközben fog teljesülni?	6
1.6. Beszedésekre kiterjed-e a „4 órás szabály”?	6
1.7. A belföldi deviza átutalásokra is vonatkozik az új „4 órás szabály”?	6

¹ A jelen tájékoztató tartalma nem minősül a jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény 53-56. §-ában szabályozott jogi iránymutatásnak, ezért jogi ereje, kötelező tartalma nincs. Ennélfogva a megállapítások jogvitában nem használhatóak fel.

1.8. Vonatkoznak-e az MNBr. napközbeni átutalással és a kedvezményezett fizetési számláján való jóváírással kapcsolatos előírásai a Magyar Államkincstár pénzforgalmi szolgáltatásaira?..	7
1.9. Vonatkoznak-e az MNBr. napközbeni átutalással és a kedvezményezett fizetési számláján való jóváírással kapcsolatos előírásai a befektetési szolgáltatási tevékenység keretében vezetett értékpapírszámlákra és ügyfélszámlákra?.....	7
2. Gyorsaság, benyújtási/teljesítési határidők	7
2.1. Mit jelent a „4 órás szabály”?	7
2.2. Mikor tekinthető a pénzforgalmi szolgáltató által befogadottnak az átutalási megbízás?.	8
2.3. Mit jelent a „4 órás” szabály a kedvezményezett ügyfél szempontjából?.....	8
2.4. Hány elszámolási ciklus lesz naponta?.....	9
2.5. Lesz-e országosan egységes végső benyújtási határidő az ügyfelek által indítható tételeknél?	9
2.6. Hogyan kell értelmezni a „4 órás szabály”-t, ha az átutalási megbízás az adott pénzforgalmi szolgáltató által meghatározott végső benyújtási határidő után érkezett be? ..	10
2.7. Változik-e a feldolgozás folyamata vagy sorrendje az eddig megszokotthoz képest, ha az ügyfél többféle tranzakciót kezdeményez az elektronikus megbízásokra vonatkozó, végső benyújtási határidőt követően?.....	10
2.8. Mi történik az ügyfél által fedezethiányosan benyújtott tételekkel?.....	10
2.9. Eredményezhet-e későbbi jóváírást a napközbeni feldolgozás az éjszakai feldolgozáshoz képest?.....	11
2.10. Lesz-e változás az elektronikus átutalási megbízások benyújtási és teljesítési rendjében?	11
2.11. Benyújtható-e terhelési nap megjelölésével átutalási megbízás? És ha igen, azok mikor teljesülnek?.....	13
2.12. Hogyan lehet nyomon követni, hogy mikor kerül jóváírássra az átutalt összeg?	13
2.13. Mikorra várható az első és az utolsó ciklusban beérkező tételek jóváírása?.....	13
2.14. Mi lesz a napközbeni átutalások díja?	14
3. Bővített adattartalom.....	14
3.1. Mit jelent a bővített adattartalom?	14
3.2. Milyen ügylettípusoknál lesz elérhető a bővített adattartalom?	15
3.3. Mi a HCT átutalási megbízás szabvány, és hol kötelező annak használata?	15
3.4. Van-e országosan egységes szabály a megbízások adattartalmának meghatározására?....	15
3.5. Használható-e továbbra is az átutalási megbízások megadásánál a megszokott 3x8-as vagy 2x8-as pénzforgalmi jelzőszám?	16
3.6. Lesz-e szabvány a tranzakció egyedi tétel azonosítójára (hasonlóan a postai befizetés-azonosítóhoz)?.....	16

3.7. Használhatók-e a magyar karakterek az üzenetekben a napközben teljesülő elektronikus átutalásoknál?	16
3.8. Változik-e a bankszámlakivonat tartalma?	16
3.9. Egységes vagy különböző lesz az egyes pénzforgalmi szolgáltatóknál az elektronikus banki felület?.....	16
4. Technikai részletek	16
4.1. Változik-e bármi a fizetési számla kamatelszámolása szempontjából?.....	16
4.2. Megszűnik-e a VIBER?	17
4.3. Megmarad-e a jelenlegi éjszakai elszámolási rendszer?	17
4.4. Ki dönt arról, hogy egy papíralapú átutalási megbízás melyik rendszerben teljesül?	17
4.5. Ki dönt arról, hogy egy hatósági átutalási megbízás és egy átutalási végzés melyik rendszerben teljesül?.....	17
4.6. A rendszeres (állandó) átutalások melyik rendszerben kezelendők?	18
4.7. Mi a napközbeni elszámolásra indított tételek feldolgozási sorrendje?.....	18
4.8. Mennyire terheli meg a napi öt ciklus a banki feldolgozó rendszereket?	18
5. Nemzetközi kitekintés	18
5.1. Hány országban működik már napközbeni átutalás?.....	18
5.2. Hol van 7x24 órás-rendszerben működő napközbeni átutalás Európában?	19
5.3. Mennyire használják az SCT-t az euroövezetben?	19
5.4. Van-e végső határidő az SCT-re való átállásra?	19
6. Előkészületek a napközbeni elszámolás hazai bevezetésére	19
6.1. Kik vesznek részt a napközbeni átutalás lehetőségének megteremtésében?.....	19
6.2. Miért szükséges széleskörű együttműködés a napközbeni átutalás lehetőségének megteremtésére?	20
6.3. Hogyan és mikor indult el a napközbeni átutalás bevezetésének előkészítése?.....	20
6.4. Mik voltak a főbb mérföldkövek a napközbeni átutalás bevezetésének előkészítése során?	21
6.5. Miért kellett az MNB-nek szabályoznia a teljesítési határidőt?	21
6.6. Hogy halad a projekt megvalósítása?.....	21
6.7. Mi van még hátra a napközbeni átutalási rendszer beindításáig?.....	21
6.8. Mikor lesz lehetőség a beszédések és a mostani körből kimaradó átutalások napközbeni elszámolására?	22
7. Definíciók	22
1. 4 órás szabály:.....	22
2. Átutaló (fizető fél):	22

3.	Átutalás:.....	22
4.	BBAN (Belföldi bankszámlaszám):	22
5.	Benyújtás határideje:	22
6.	BIC:.....	22
7.	BKR:.....	22
8.	Címzett (kedvezményezett)	23
9.	Elszámolásforgalom:	23
10.	Elszámolási ciklus:.....	23
11.	Fizetési Rendszer Fórum:	23
12.	Fizetési Rendszer Tanács:	23
13.	FIFO:.....	23
14.	IBAN (International Bank Account Number, nemzetközi bankszámlaszám):.....	23
15.	ISO 20022 UNIFI szabvány:	23
16.	Fizetési megbízás:	23
17.	Fizetési művelet:	23
18.	Fizetési számla:	23
19.	Fizető fél (átutaló):.....	23
20.	GIRO Zrt.	23
21.	HCT:	23
22.	Kedvezményezett (címzett).....	23
23.	Kisértékű fizetési rendszer:.....	24
24.	Munkanap:.....	24
25.	Munkanap záró időpontja:.....	24
26.	Papíralapú fizetési megbízás:.....	24
27.	Pénzforgalmi szolgáltató:.....	24
28.	SCT (SEPA credit transfer):.....	24
29.	SEPA (Single Euro Payment Area, Egységes Eurofizetési Övezet):.....	24
30.	SWIFT kód:	24
31.	Sorbaállítás:.....	24
32.	Terhelési nap:	24
33.	Ügyfél:	24
34.	Végső benyújtási határidő:	24
35.	VIBER:	24

1. A NAPKÖZBENI ÁTUTALÁS LÉNYEGE, ELŐNYE, HATÓKÖRE

1.1. Mit jelent a napközbeni átutalás bevezetése? Miért volt szükség a napközbeni átutalás bevezetésére?

Egy munkanappal rövidebb lesz a belföldi forint átutalás teljesítési ideje, ami jelentős előnyöket nyújt az ügyfeleknek.

Két pénzforgalmi szolgáltató ügyfelei közötti átutalás jelenleg csak a következő munkanapon érkezik meg a kedvezményezetthez, ha a banki benyújtási határidőn belül kezdeményezik az átutalást. 2012. július 1-jét követően az elektronikus úton (interneten, elektronikus banki rendszeren vagy telefonon keresztül, de nem faxon) az aznapi teljesítésre meghirdetett végső benyújtási határidőn belül benyújtott belföldi forint átutalási megbízás még aznap teljesül. Tehát a megszokotthoz képest egy munkanappal rövidül a belföldi forint átutalás teljesítési ideje.

1.2. Milyen előnyöket kínál a napközbeni átutalás bevezetése az ügyfeleknek?

Egyfelől jelentősen felgyorsulnak a belföldi forint átutalások, másfelől az ügyfelek (főleg a vállalatok) az eddiginél több adatot tudnak közölni és fogadni.

Az egyik előny az, hogy felgyorsul a különböző pénzforgalmi szolgáltatók között elektronikus úton kezdeményezett belföldi forint átutalások teljesítése. Ennek köszönhetően elegendő lesz az ilyen elektronikus átutalásokat a fizetési kötelezettség esedékességének napján (a pénzforgalmi szolgáltató által meghirdetett benyújtási határidőt figyelembe véve) elindítani, vagyis a fizető fél (átutaló) egy nappal tovább használhatja a pénzét. Így tehát az ilyen átutalások teljesítésének ideje összemérhetővé válik azon átutalások teljesítésének idejével, amelyek azon számlák között történnek, amelyeket ugyanaz a pénzforgalmi szolgáltató vezet. A 4 órás szabály ezért megszünteti az egy munkanapnyi kamatvesztéséget. 2012. július 1-jét követően a pénzforgalmi szolgáltatók a végső benyújtási határidő után (pl. este vagy hétvégén) benyújtott tételeket csak a következő munkanap reggelén fogják leterhelni, így azok addig is az ügyfél számára fognak kamatozni.

A másik előny az, hogy valamennyi elektronikus egyedi forint átutalásnál lehetőség lesz az eddiginél több adat közlésére és fogadására. Ez elsősorban a vállalati ügyfeleknek kedvező, hiszen lehetőséget ad a különböző vállalatirányítási rendszerek és a pénzforgalmi szolgáltatók számlavezető rendszerei közötti automatikus kommunikáció fejlesztésére és bővítésére, továbbá az átutalással lebonyolódó pénzforgalom végponttól végpontig (ügyféltől ügyfélig) terjedő automatizált feldolgozására. Ezek az adatközlések alkalmazkodnak az európai (ún. SEPA) szabványokhoz, így segítve a nemzetközi kapcsolatokkal is rendelkező vállalatokat.

1.3. Milyen ügylettípusokra terjed ki a napközbeni elszámolás?

Az elektronikusan benyújtott, belföldi forint átutalási megbízásokra.

A rendeleti úton kötelezővé tett napközbeni átutalás (lásd a „4 órás” szabályt) minden olyan, a fizető fél (átutaló) által elektronikusan indított és forintban történő, különböző pénznemek közötti átváltást (konverziót) nem igénylő belföldi forint átutalásra kiterjed, amelyeknél mind a fizető fél (átutaló), mind a kedvezményezett (címezett) pénzforgalmi szolgáltatója Magyarországon nyújt pénzforgalmi szolgáltatást. A lehetséges átutalási típusok: egyszeri átutalási megbízás, csoportos átutalási megbízás, rendszeres (állandó) átutalási megbízás.

Ezen túlmenően minden pénzforgalmi szolgáltató maga dönti el, hogy egyes, nem elektronikusan benyújtott átutalási megbízásokra is kiterjeszti-e a napközbeni átutalás lehetőségét.

1.4. Mi számít elektronikus benyújtásnak?

Az interneten, az elektronikus banki rendszeren benyújtott megbízás vagy telefonon megadott rendelkezés számít elektronikus benyújtásnak. (A faxon benyújtott megbízás viszont papíralapú megbízásnak minősül.)

1.5. Az összes elektronikus átutalási megbízás napközben fog teljesülni?

Igen, ha a végső benyújtási határidőn belül (hétköznap kb. 15:30, illetve 16 óráig) nyújtják be.

A fizető fél (átutaló) által az aznapi teljesítésre meghirdetett végső benyújtási határidőn belül, elektronikus úton benyújtott összes átutalási megbízás minden esetben - amennyiben a szükséges fedezet és a teljesítéshez szükséges valamennyi adat rendelkezésre áll - napközben kerül teljesítésre. Az adott pénzforgalmi szolgáltatóhoz a végső benyújtási határidő után (jellemzően kb. 15:30-16:00 óra után, de ez pénzforgalmi szolgáltatóként különböző időpont lehet) beadott megbízások másnap reggel teljesülnek.

1.6. Beszedésekre kiterjed-e a „4 órás szabály”?

Egyelőre nem.

A „4 órás szabály” egyelőre nem terjed ki egyetlen beszedési fajtára sem, ezért a csoportos beszedések, a felhatalmazó levélen alapuló beszedések, a váltóbeszedések, a csekkbeszedések, a határidős beszedések és az okmányos beszedések esetében a teljesítési határidők nem változnak.

1.7. A belföldi deviza átutalásokra is vonatkozik az új „4 órás szabály”?

Nem, csak a belföldi forint átutalásokra.

Az új „4 órás szabály” csak a belföldi forint átutalásokra vonatkozik, vagyis a belföldi deviza átutalásoknál, ill. a külföldi forint átutalásoknál továbbra is a régi szabály az érvényes.

1.8. Vonatkoznak-e az MNBr. napközi átutalással és a kedvezményezett fizetési számláján való jóváírással kapcsolatos előírásai a Magyar Államkincstár pénzforgalmi szolgáltatásaira?

Nem.

1.9. Vonatkoznak-e az MNBr. napközi átutalással és a kedvezményezett fizetési számláján való jóváírással kapcsolatos előírásai a befektetési szolgáltatási tevékenység keretében vezetett értékpapírszámlákra és ügyfélszámlákra?

A befektetési szolgáltatási tevékenységet végző hitelintézetek, befektetési vállalkozások és a Magyar Államkincstár e tevékenységükkel összefüggésben a tőkepiacról szóló 2002. évi CXX. törvény 5. §-ának 46. pontja szerinti értékpapírszámlákat és azokhoz kapcsolódóan a 130. pontja szerinti ügyfélszámlákat vezetnek, mely számlafajták nem azonosak a pénzforgalmi szolgáltatás nyújtásáról szóló 2009. évi LXXXV. törvény (Pft.) 2. §-ának 8. pontja szerinti fizetési számlával. A befektetési szolgáltatási tevékenység keretében történő értékpapírszámla és ügyfélszámla vezetési tevékenység nem pénzforgalmi szolgáltatás, ezért nem vonatkoznak rá a pénzforgalmi jogszabályok előírásai, így az MNBr. 21. §-ában foglalt, a kedvezményezett fizetési számláján történő haladéktalan jóváírás követelménye sem.

2. GYORSASÁG, BENYÚJTÁSI/TELJESÍTÉSI HATÁRIDŐK

2.1. Mit jelent a „4 órás szabály”?

A 4 órás szabály a pénzforgalmi szolgáltatásokra kötelező, és az azok közötti teljesítés maximális idejét jelenti.

Az MNB rendelete² szerinti úgynevezett „4 órás szabály”-nak megfelelően a fizető fél (átutaló) pénzforgalmi szolgáltatójának 2012. július 1-jét követően azt kell biztosítania, hogy az ügyfelei által az ún. tárgynapi (vagyis aznapi) teljesítésre meghatározott időszak alatt (a végső benyújtási határidőig) elektronikus úton indított belföldi forint átutalás a befogadástól számított 4 órán belül eljusson a kedvezményezett ügyfél pénzforgalmi szolgáltatójához. A 4 óra tehát az átutalások - a kedvezményezett ügyfél pénzforgalmi szolgáltatójához történő - fentiek szerinti teljesítésének maximális idejét jelenti, az átlagos átutalási idő (alapesetben) várhatóan ennél kevesebb lesz.

A „4 órás szabály” a fizetési megbízást elszámoló belföldi fizetési rendszerhez közvetlenül kapcsolódó pénzforgalmi szolgáltatókra, az ún. klíringtagokra³ vonatkozik.

² A pénzforgalom lebonyolításáról szóló 18/2009 (VIII.6) MNB rendelet 17. §-a, ahogy azt a 15/2010 (X.12) MNB rendelet módosítja.

³ Jegyzékük itt található: http://www.giro.hu/elszamosforalom_kliringtagok.php

A belföldi fizetési rendszerhez csak közvetve kapcsolódó pénzforgalmi szolgáltatók (jellemzően a takarékszövetkezetek egy része és szakosított hitelintézetek) esetében az előírt legfeljebb 4 órás teljesítési határidő 2 órával meghosszabbodik.

A „4 órás szabály” (illetve a belföldi fizetési rendszerhez közvetve kapcsolódó pénzforgalmi szolgáltatók esetében a 6 órás szabály) betartása az indító pénzforgalmi szolgáltató felelőssége. Ennek alapján az indító pénzforgalmi szolgáltató köteles gondoskodni arról, hogy legfeljebb 4 (illetve a belföldi fizetési rendszerhez közvetve kapcsolódó pénzforgalmi szolgáltatók esetében legfeljebb 6) óra teljen el attól kezdve, hogy az indító pénzforgalmi szolgáltató befogadta az átutalási megbízást addig, amíg az átutalás összegét a kedvezményezett pénzforgalmi szolgáltatójának MNB-nél vezetett számláján jóváírják.

A kedvezményezett pénzforgalmi szolgáltatójának (pl. bankjának) a kedvezményezett fizetési számláján "haladéktalanul" kell jóváírni az összeget – ennek az időigénye azonban már kívül esik az indító pénzforgalmi szolgáltató felelősségi körén. A gyakorlatban a kedvezményezett pénzforgalmi szolgáltatójának meg kell kapnia az elszámolt megbízásokat tartalmazó adatállományokat, és azokat a számlavezető rendszerében fel kell dolgoznia.

2.2. Mikor tekinthető a pénzforgalmi szolgáltató által befogadottnak az átutalási megbízás?

Abban az esetben, ha az valamennyi alaki szabálynak megfelel, és a pénzügyi fedezet is rendelkezésre áll.

A pénzforgalmi szolgáltató az átutalási megbízást akkor fogadja be, ha az átutalási megbízás a teljesítéshez szükséges valamennyi adatot tartalmazza, és a megbízás a fizetési számla felett rendelkezni jogosult személytől (személyektől) származik, valamint ha a pénzügyi fedezet rendelkezésre áll⁴, azaz megtörténik a fizető fél (átutaló) fizetési számlájának a megterhelése vagy legalábbis a fedezet elkülönítése. Ha a pénzforgalmi szolgáltató nyitva tartási idején kívül, érkezik az elektronikus megbízás, nem akkortól számítódik a 4 óra, amikor a fizető fél (átutaló) a megbízást benyújtotta, hanem a következő banki munkanapon azon kora reggeli időponttól, amikor a pénzforgalmi szolgáltató megvizsgálta a fedezet rendelkezésére állását, és azt a fedezet elkülönítésével kivonta az ügyfél rendelkezése alól (függetlenül attól, hogy a fizetési számlát megterhelte-e vagy sem).

2.3. Mit jelent a „4 órás” szabály a kedvezményezett ügyfél szempontjából?

A kedvezményezett a korábbinál sokkal gyorsabban juthat a pénzéhez.

⁴ A pénzforgalom lebonyolításáról szóló 18/2009 (VIII.6) MNB rendelet 6. §-ának (2) bekezdése.

Az MNB rendeletének rendelkezése⁵ biztosítja, hogy a „4 órás szabály” szerint (lásd fent) a kedvezményezett pénzforgalmi szolgáltatójához megérkezett pénz haladéktalanul a kedvezményezett rendelkezésére álljon. A gyakorlatban a kedvezményezett pénzforgalmi szolgáltatójának meg kell kapnia az elszámolt megbízásokat tartalmazó adatállományokat, és azokat a számlavezető rendszerében fel kell dolgoznia.

2.4. Hány elszámolási ciklus lesz naponta?

Öt kétóránként kezdődő ciklusban fogják az átutalásokat elszámolni.

A „4 órás szabály” alá eső tételek esetén 2012. július 1-jét követően naponta öt elszámolási ciklus lesz, amelyek 8:30-tól 16:30-ig kétóránként kezdődnek. A jegybank várakozása szerint hosszabb távon az elszámolási ciklusok száma növekedni fog, és a bevezetési kétóránkénti elszámolás helyett rövidebb időközönként lesz majd napközbeni elszámolás. A szombati „csere” munkanapokon azonban csak három ciklusra kerül sor.

Ezen kívül a jelenlegi éjszakai elszámolási rendszer megmarad minden olyan tranzakció elszámolására, amelyre nem vonatkozik a „4 órás szabály”.

2.5. Lesz-e országosan egységes végső benyújtási határidő az ügyfelek által indítható tételeknél?

Nem lesz országosan egységes végső benyújtási határidő, a különböző pénzforgalmi szolgáltatók között kisebb eltérés várható.

A végső benyújtási határidőt minden pénzforgalmi szolgáltató maga határozza meg figyelemmel egyrészt arra, hogy a GIRO Zrt. (közvetett csatlakozó esetén a levelező bankja) milyen végső benyújtási határidőt szab meg, másrészt arra, hogy az adott pénzforgalmi szolgáltatónak mennyi időre van szüksége a hozzá beérkező átutalási megbízások feldolgozására. A benyújtási határidőt tekintve tehát kisebb-nagyobb eltérések várhatóak a pénzforgalmi szolgáltatók között. Az MNB – a PSZÁF-fal együttműködve – nyilvánosságra hozza a pénzforgalmi szolgáltatónkénti végső benyújtási határidőket, és folyamatosan aktualizálja majd azokat.

Hangsúlyozzuk, hogy az ügyfelek folyamatosan – elektronikusan akár 7x24 óra alatt – nyújthatnak be átutalási megbízásokat, de csak azok teljesülnek a benyújtás napján, amelyeket a tárgynapi teljesítésre meghatározott végső benyújtási határidő előtt nyújtanak be, és az adott pénzforgalmi szolgáltató által befogadottnak tekinthetők (a befogadási feltételeket lásd fent).

⁵ A pénzforgalom lebonyolításáról szóló 18/2009 (VIII.6) MNB rendelet 21. §-a.

2.6. Hogyan kell értelmezni a „4 órás szabály”-t, ha az átutalási megbízás az adott pénzforgalmi szolgáltató által meghatározott végső benyújtási határidő után érkezett be?

A végső benyújtási határidő után beérkező megbízások esetében a pénzforgalmi szolgáltatónak a következő munkanapon kell biztosítania a „4 órás szabály”-nak való megfelelést.

Abban az esetben, ha az átutalási megbízás a fizető fél (átutaló) pénzforgalmi szolgáltatójához a tárgynapi teljesítésre meghatározott végső benyújtási határidő után érkezik be, a pénzforgalmi szolgáltatónak a következő munkanapon kell biztosítania a „4 órás szabály”-nak való megfelelést. A legfeljebb 4 órán belüli teljesítési határidő attól az időponttól számítódik, amikor a pénzforgalmi szolgáltató az átutalási megbízást befogadta (befogadás értelmezését lásd fenn).

2.7. Változik-e a feldolgozás folyamata vagy sorrendje az eddig megszokotthoz képest, ha az ügyfél többféle tranzakciót kezdeményez az elektronikus megbízásokra vonatkozó, végső benyújtási határidőt követően?

Ez bankspecifikus kérdés, nincs általános válasz.

A napközbeni átutalási rendszer bevezetését és működtetését szabályozó jegybanki rendelet szerint a pénzforgalmi szolgáltatók csak a teljesítés napján terhelhetik rá a fizető féltől (átutaló) a végső benyújtási határidő után átvett átutalási megbízások összegét. Mindazon pénzforgalmi szolgáltatónál lesz változás a feldolgozás folyamatában, amelyek korábban az átutalókat (fizető feleket) már a befogadás napján terheltek, sőt a fedezet lekötésére sem lesz a pénzforgalmi szolgáltatóknak módjuk.

A napközbeni átutalási rendszer az ügyfél szempontjából azzal az előnnyel jár, hogy az átutalási megbízás teljesítéséig szabadon rendelkezhet a fizetési számláján tartott összeg felett, és szükség esetén a teljes összeghez hozzáférhet, függetlenül attól, hogy a tárgynapi teljesítésre vonatkozó végső benyújtási határidő után már elektronikusan elindított egy átutalási megbízást. Lehetővé teszi például azt, hogy az ügyfél egy kártyatranzakcióval (kártyás vásárlással vagy kártyás készpénzfelvétellel) akár a teljes egyenleget felhasználja, ami egy váratlan helyzetben kifejezetten előnyös számára. Ebben az esetben viszont, ha csak újabb fedezet nem érkezik az ügyfél fizetési számlájára, az átutalási megbízása nem teljesül, annak ellenére, hogy az átutalási megbízás benyújtásának pillanatában még volt a fizetési számláján elegendő fedezet. Ez tehát a jövőben alapos és körültekintő likviditásgazdálkodást igényel az ügyfelektől.

2.8. Mi történik az ügyfél által fedezethiányosan benyújtott tételekkel?

A fedezethiány miatt nem teljesíthető átutalási megbízásokat a pénzforgalmi szolgáltató sorba állítja vagy sorba állítás hiányában legkésőbb a következő munkanapon visszautasítja.

A fedezethiány miatt nem teljesíthető átutalási megbízásokat a pénzforgalmi szolgáltató a számlatulajdonossal történt megállapodástól (Szerződés, Üzletszabályzat, Általános Szerződési Feltételek)

1. Napközbeni átutalás GYIK v2

függően sorba állítja vagy sorba állítás hiányában legkésőbb a következő munkanapon visszautasítja.⁶ A sorba állítás időtartama az átutalási megbízás átvételét követő munkanapon kezdődik, hossza a számlatulajdonossal történt megállapodás függvénye, de legfeljebb 35 naptári nap lehet⁷.

Ha sorba állításra kerül sor, akkor a legfeljebb 4 órás teljesítési határidő azon időponttól számítódik (figyelembe véve a pénzforgalmi szolgáltató nyitvatartási idejét), amikor a fizető fél (átutaló) fizetési számlájára elegendő fedezet érkezik az átutalási megbízás teljesítéséhez, és azt a pénzforgalmi szolgáltatója a fedezet elkülönítésével vagy a fizetési számla megterhelésével kivonja az ügyfél rendelkezése alól. Ha a sorba állítás időtartama eredménytelenül telt el, a pénzforgalmi szolgáltató a még mindig fedezetlen átutalási megbízást visszautasítja.

2.9. Eredményezhet-e későbbi jóváírást a napközbeni feldolgozás az éjszakai feldolgozáshoz képest?

Az ügyfél szinte minden esetben jobban jár majd 2012. július 1-jét követően, mert sokkal gyorsabban juthat a pénzéhez.

A jelenlegi tranzakciós szokások megtartása esetén valamivel későbbi teljesítést érzékel az az ügyfél, akinek a pénzforgalmi szolgáltatója az elektronikus megbízások végső benyújtási határidejét 2012. július 1-jét követően korábbi időpontban állapítja meg, mint 2012. július 1-jét megelőzően, és az ügyfél pont e két eltérő időszakra vonatkozóan fennálló végső benyújtási határidő között nyújtja be elektronikus úton forint átutalási megbízását. A megbízás másnap reggel teljesül, de valamivel később, mint a korábbi elszámolási rendszerben.

A jogszabályban megállapított 4 órás szabály miatt a fizetési számlának a megterhelésére csak a teljesítés munkanapján kerül sor.

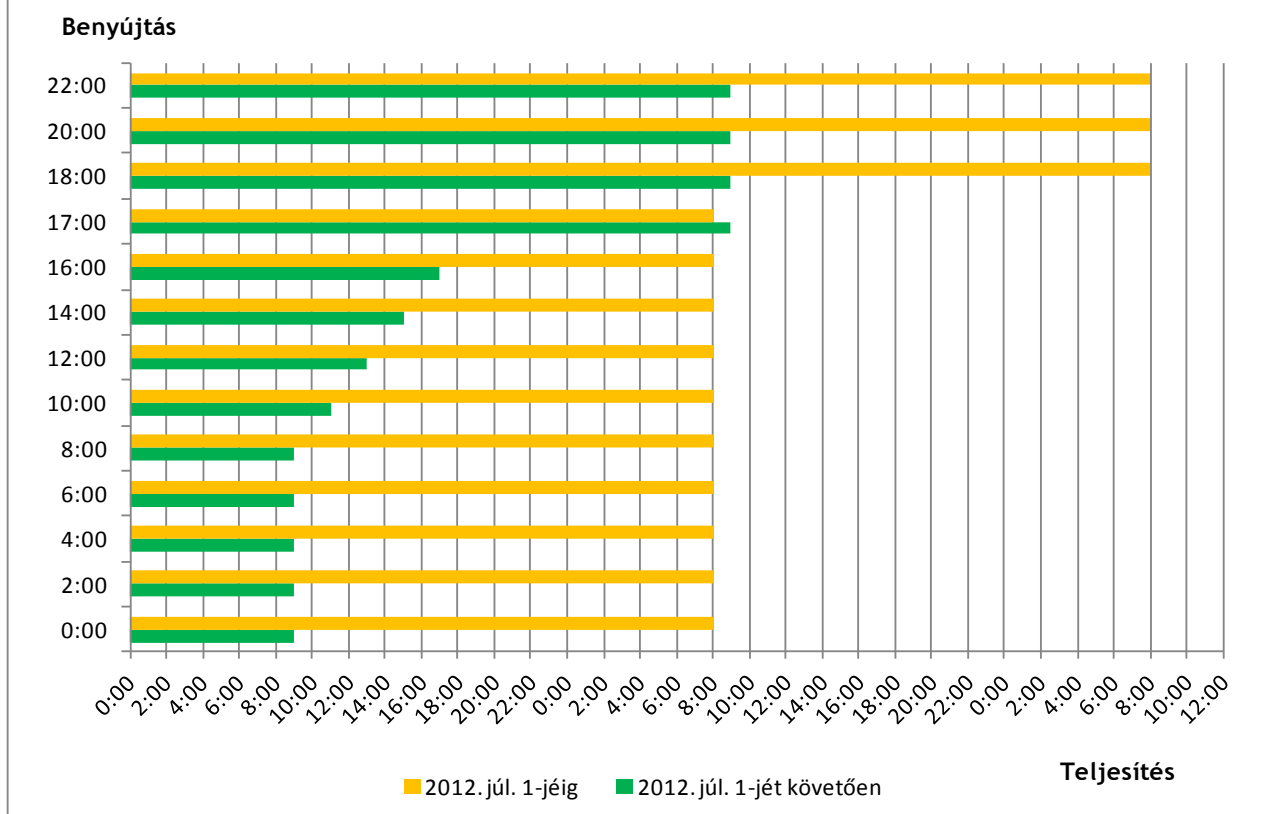
2.10. Lesz-e változás az elektronikus átutalási megbízások benyújtási és teljesítési rendjében?

Az ügyfelek továbbra is folyamatosan (nonstop: 7*24 órában) nyújthatják be az elektronikus átutalási megbízásokat. A benyújtás napján történő (aznapi) teljesítésre 2012. július 1-jét követően lesz lehetőség, feltéve, ha az ügyfél a megbízást a végső benyújtási határidő (munkanapon kb. 16 óra) előtt nyújtja be, és a megbízás megfelel a befogadhatósági követelményeknek.

⁶ A pénzforgalom lebonyolításáról szóló 18/2009 (VIII.6) MNB rendelet 7. §-a (7) bekezdés a) pontja.

⁷ A pénzforgalom lebonyolításáról szóló 18/2009 (VIII.6) MNB rendelet 8. §-ának (1) bekezdése.

Elektronikus átutalások munkanapi benyújtása és teljesítése

A grafikonon a zöld sávok mutatják a teljesítés idejét 2012. július 1-jét követően, míg a narancssárga sávok azt megelőzően. A grafikon azon a **feltételezésen alapul**, hogy a napközbeni rendszerben a benyújtási határidő 16 óra lesz, míg a mostani rendszerben ez 18 óra. Ennek alapján látható, hogy kb. 16 óra előtti benyújtás esetében az ügyfél 2012. július 1-jét követően minden szempontból jobban jár, mint most, mert az átutalt összeg még aznap eljut a kedvezményezetthez/címzetthez.

A kb. 16 óra és kb. 18 óra közötti benyújtás esetében érdemben az ügyfél nem jár rosszabbul, mint 2012. július 1-jéig, mert az átutalt összeg ugyanúgy csak másnap reggel jut el a kedvezményezetthez/címzetthez, ráadásul a pénzforgalmi szolgáltatók kivétel nélkül csak a teljesítés napján fogják megterhelni a fizető fél (átutaló) számláját.

A kb. 18 óra és éjfél között benyújtott tranzakcióknál pedig megint sokkal jobban jár 2012. július 1-jét követően az ügyfél, mint most, mert az átutalt összeg már a benyújtást követő munkanapon eljut a kedvezményezetthez/címzetthez.

Az időpontok hozzávetőlegesek, mert az egyes pénzforgalmi szolgáltatók esetében mind 2012. július 1-jét követően, mind azt megelőzően lehetnek különbségek a végső benyújtási határidőben.

2.11. Benyújtható-e terhelési nap megjelölésével átutalási megbízás? És ha igen, azok mikor teljesülnek?

Igen, az ügyfelek az eddigiekhez hasonlóan egy adott terhelési nap megjelölésével is beadhatnak átutalási megbízásokat.

A legfeljebb 4 órán belüli teljesítési határidő attól az időponttól számítódik, amikor megtörténik az átutalás teljesítéséhez szükséges összeggel a fizető fél (átutaló) fizetési számlájának a megterhelése vagy legalábbis a fedezet elkülönítése. Ennek időpontja a pénzforgalmi szolgáltató feldolgozási rendszerétől függően különböző lehet.

Ha a pénzforgalmi szolgáltató a fizető fél (átutaló) fizetési számláján a terhelést vagy a fedezet elkülönítését csak a nyitva tartás alatt tudja elvégezni, akkor erre a terhelési napon nyitáskor kerül sor, a legfeljebb 4 órás teljesítési határidőt ekkortól kell számítani.

Ha a fizető fél (átutaló) által megadott terhelési nap a pénzforgalmi szolgáltató szempontjából nem minősül munkanapnak, a következő munkanapot kell terhelési napnak tekinteni.

2.12. Hogyan lehet nyomon követni, hogy mikor kerül jóváírásra az átutalt összeg?

Legcélszerűbb a pénzforgalmi szolgáltatók által biztosított elektronikus rendszereken (pl. internet) keresztül nyomon követni a megbízások teljesítését.

Ha az ügyfél a meghirdetett végső benyújtási határidőig megadta az átutalási megbízást, és volt is rá fedezet (az elektronikus rendszerek többsége jelenleg ezt rögtön vissza is igazolja), akkor az átutalási megbízás a befogadást közvetlenül követő elszámolási ciklusban, esetleg az utána soron következő elszámolási ciklusban – a befogadástól számított 4 órán belül - feldolgozásra kerül.

Érdemes igénybe venni a kapcsolódó – pl. sms vagy más, automatizált elektronikus értesítés típusú – szolgáltatásokat, amelyek a terhelés időpontjáról adnak tájékoztatást. A feldolgozás azt eredményezi, hogy az így átutalt összeg a kedvezményezett számlavezető pénzforgalmi szolgáltatójának a számlájára megérkezik, és ezt követően rövidesen a kedvezményezett számláján is jóváírják. A legtöbb pénzforgalmi szolgáltatónál mód van a számlatörténet nyomon követésére az interneten vagy az elektronikus banki rendszereken keresztül.

2.13. Mikorra várható az első és az utolsó ciklusban beérkező tételek jóváírása?

Az első ciklusban beérkező tételek jóváírása jellemzően kb. 8:45-9:30 óra, az utolsóké 16:45-17:45 óra között várható.

Az esetek túlnyomó többségében arra lehet számítani, hogy az első ciklusban beérkező tételek jóváírása várhatóan kb. 8:45-9:30 óra között, az utolsóké 16:45-17:45 óra között megtörténik. Ugyanakkor nem

zárható ki, hogy lehetnek olyan napok, amikor kivételesen sok megbízást kell feldolgozni, akkor ezek az időpontok valamivel későbbre tolódhatnak.

2.14. Mi lesz a napközbeni átutalások díja?

A pénzforgalmi szolgáltatók egyedileg fogják meghatározni a napközbeni átutalásokra felszámított díjat, és azt legkésőbb 2012. április végén nyilvánosságra hozzák.

A díjak megállapításánál várhatóan szerepet kap az a tény, hogy az új rendszer bevezetése minden pénzforgalmi szolgáltatónál beruházást igényelt.

A napközbeni átutalás magas színvonalú szolgáltatás, hiszen a fizető fél (átutaló) által elektronikusan indított forint átutalási megbízások alapján a kedvezményezett (címzett) már aznap tud rendelkezni az átutalt összeg felett. Így a napközbeni átutalási szolgáltatásnak köszönhetően a fizető fél (átutaló) ráér a mostanihoz képest egy munkanappal később elindítani a tételt. Ez a pozitív változás jelentős többletlikviditást hagy a cégeknél. Bővíthet az átutalási megbízások adattartalma is, ami akár küldő, akár fogadó oldalon előnyt jelenthet az ügyfeleknek.

A beruházás egyes tranzakciókra lebontott többletköltsége a jegybank számítása szerint nem jelentős. A jegybank várakozása az, hogy a napközbeni átutalási rendszer fokozza a pénzforgalmi szolgáltatók közötti versenyt, valamint hosszabb távon növeli az átutalások forgalmát is. Az erősödő verseny pedig nemcsak a szolgáltatás színvonala, hanem a szolgáltatásra felszámított díj nagysága szempontjából is előnyös lehet az ügyfelek számára.

A jegybank várakozásai szerint jelentős emelkedést a napközbeni átutalási szolgáltatás megjelenése nem fog hozni az átutalások díjaiban, és vélhetően a pénzforgalmi szolgáltatók egy nagyon jelentős része egyáltalán nem fogja emiatt emelni díjait.

3. BŐVÍTETT ADATTARTALOM

3.1. Mit jelent a bővített adattartalom?

Az átutalók (fizető felek) egy adott átutaláson az eddigieknél több adatot közölhetnek végső soron a kedvezményezettekkel, ami elsősorban az átutalást fogadó vállalati ügyfelek számára lesz előnyös.

Az univerzális pénzügyi szabványra (UNIFI) épülő SEPA átutalási (SCT) szabványhoz hasonló adattartalom bevezetésének köszönhetően az eddig is használt mezők (kezdeményező, címzett neve, közlemény rovat) jelentősen meghosszabbodnak, és ezen túlmenően is nagyszámú, opcionális használatú mezőkkel bővíthet az átutalási megbízások és a bankszámlakivonat adattartalma. Lehetőség nyílik pl. az eredeti

megbízó/fizető fél, valamint a végső kedvezményezett megadására is, ami biztosítja egy harmadik fél nevében, illetve javára történő átutalások kezdeményezését, illetve fogadását is.

3.2. Milyen ügylettípusoknál lesz elérhető a bővített adattartalom?

A csoportos átutalás és a papíralapú megbízások kivételével bármilyen átutalásnál elérhető lesz.

A bővített adattartalom nemcsak azoknál az elektronikusan megadott forint átutalási megbízásoknál lesz használható, amit az ügyfelek más pénzforgalmi szolgáltatóknál vezetett fizetési számlák javára, hanem azoknál is, amit a saját pénzforgalmi szolgáltatójuk által vezetett fizetési számlák javára indítanak.

Ugyanakkor a csoportos átutalásnál egyelőre nem lesz használható a bővített adattartalom. Nem változik az átutalási megbízás MNB rendeletben megadott formanyomtatványa sem.

3.3. Mi a HCT átutalási megbízás szabvány, és hol kötelező annak használata?

A napközbeni elszámolás során alkalmazott új átutalás (HCT) az európai SEPA átutaláshoz (SCT) hasonló fizetési mód.

A HCT elektronikus átutalási megbízás az UNIFI (ISO 20022) xml szabvány SEPA (SCT) értelmezését követi, de igazodik a hazai sajátosságokhoz is: devizanem HUF, nullától eltérő fillér érték használata tilos, a számlaszámok nemzeti része megfelel a magyar előírásoknak. A HCT formátum az átutalási megbízás megadásánál nem kötelező. A pénzforgalmi szolgáltatók egymás közötti kommunikációjában kezdettől fogva az UNIFI xml üzeneteket fogják használni.

3.4. Van-e országosan egységes szabály a megbízások adattartalmának meghatározására?

Az MNB rendelete⁸ a minimumot tekintve szabályozza az adattartalmat.

Egyetértés van abban, hogy a pénzforgalmi szolgáltatók a küldő oldalon a HCT átutalási megbízásnak megfelelő adattartalom megadását lehetővé teszik, fogadó oldalon pedig fogadják és továbbítják mindazt az információt, amit a fizető fél a megbízás megadásakor megadott a pénzforgalmi szolgáltatóknak. Tehát az ún. „csonkolás” (az információ elhagyása) nem megengedett. A fentiek szellemében a Magyar SEPA Egyesület szabványalkalmazási útmutatót⁹ alakított ki az UNIFI xml formában adható megbízásokra, amit a pénzforgalmi szolgáltatók fogadókészsége esetén a fizető felek (átutalók) alkalmazhatnak.

Az egységes adattartalom hosszabb távon a pénzforgalmi szolgáltatók közötti versenyt is elősegíti.

⁸ A pénzforgalom lebonyolításáról szóló 18/2009 (VIII.6) MNB rendelet 13. §-a.

⁹ Az útmutató itt található: http://www.giro.hu/dokumentumtar_hct.php

3.5. Használható-e továbbra is az átutalási megbízások megadásánál a megszokott 3x8-as vagy 2x8-as pénzforgalmi jelzőszám?

Igen, ez lesz az alapértelmezett.

Igen, az átutalási megbízások megadásánál továbbra is a megszokott 3x8-as vagy 2x8-as pénzforgalmi jelölőszám lesz az alapértelmezett, de az ügyfél pénzforgalmi szolgáltatója adott esetben a belföldi átutalásoknál is elfogadhatja a nemzetközi bankszámlaszámot (IBAN-t).

3.6. Lesz-e szabvány a tranzakció egyedi tétel azonosítójára (hasonlóan a postai befizetés-azonosítóhoz)?

Igen.

A fizető fél (átutaló) maximum 35 karakteres egyedi tételazonosítót használhat. Rendeltetése az, hogy azt az üzenetláncban minden ponton mint egyedi azonosítót tárolják.

3.7. Használhatók-e a magyar karakterek az üzenetekben a napközben teljesülő elektronikus átutalásoknál?

Igen, a napközben teljesülő elektronikus átutalásoknál az üzenetekben használhatók lesznek a magyar karakterek.

3.8. Változik-e a bankszámlakivonat tartalma?

Igen, várhatóan bővül.

A napközbeni átutalási rendszer Európában már széles körben alkalmazott szabványt honosít meg Magyarországon is. Ez a szabvány bővebb adattartalmat tesz lehetővé. Ennek sok előnye van mind a küldő, mind a fogadó fél számára. A küldő fél sokkal több információt tüntethet fel a megbízáson, és így a fogadó fél több információhoz juthat az átutalásról, mint eddig.

3.9. Egységes vagy különböző lesz az egyes pénzforgalmi szolgáltatóknál az elektronikus banki felület?

Egyelőre nem lesz egységes, de az elektronikus banki felület hosszabb távon az egységesítés irányába tart.

Azon ügyfelek, akik több pénzforgalmi szolgáltatónál is vezetnek számlát, ma a különböző pénzforgalmi szolgáltatóknál különböző számú és akár különböző elnevezésű beviteli mezővel találkozhatnak. Ennek az oka, hogy minden pénzforgalmi szolgáltató elektronikus rendszere eltérő.

4. TECHNIKAI RÉSZLETEK

4.1. Változik-e bármi a fizetési számla kamatelszámolása szempontjából?

1. Napközbeni átutalás GYIK v2

Továbbra is igaz, hogy a pénzforgalmi szolgáltató a záró egyenleg alapján számít és fizet kamatot. Ugyanakkor az ügyfelek a fizetési számla kamatozása szempontjából jobban járnak, mert az átutalás teljesítési ideje napon belüli, így nem lesz úton lévő pénz.

4.2. Megszűnik-e a VIBER?

A Valós Idejű Bruttó Elszámolási Rendszer (VIBER) nem szűnik meg.

A VIBER továbbra is ellátja azt a funkciót, amire eredetileg készült, hogy a hitelintézetek egymás közötti tranzakcióit teljesítse, illetve továbbra is az ügyfelek rendelkezésére áll, ha nagy értékű és nagyon sürgős tételeiket ott szeretnék teljesíttetni. Ugyanakkor az ügyfelek a folyamatban lévő fejlesztésnek köszönhetően az eddiginél sokkal gyorsabban tudnak majd átutalásokat teljesíteni a napközbeni elszámolási rendszeren keresztül is.

4.3. Megmarad-e a jelenlegi éjszakai elszámolási rendszer?

Igen, azokra az ügylet típusokra, amelyekre a „4 órás szabály” nem vonatkozik.

Az éjszakai elszámolási rendszer átmeneti ideig fennmarad mindazon ügylet típusokra, amelyekre a „4 órás szabály” kötelezően nem vonatkozik. Például a beszédések ebben teljesülnek, sőt a papír alapon beadott átutalási megbízások is az éjszakai elszámolási rendszerben teljesülnek, hacsak a fizető fél (átutaló) pénzforgalmi szolgáltatója másképp nem dönt.

4.4. Ki dönt arról, hogy egy papíralapú átutalási megbízás melyik rendszerben teljesül?

A pénzforgalmi szolgáltatók.

A pénzforgalmi szolgáltatók döntenek arról, hogy a papír alapon beadott átutalási megbízásokat melyik rendszerben teljesítik, ha az más pénzforgalmi szolgáltatónál vezetett fizetési számla javára szól. A pénzforgalmi szolgáltatók ezt a döntést általános jelleggel vagy eseti alapon is meghozhatják.

4.5. Ki dönt arról, hogy egy hatósági átutalási megbízás¹⁰ és egy átutalási végzés¹¹ melyik rendszerben teljesül?

A pénzforgalmi szolgáltatók.

¹⁰ Hatósági átutalás: a bírósági végrehajtási, a közigazgatási végrehajtási és az adó-végrehajtási eljárásban a végrehajtásra jogosult által adott fizetési megbízás, amellyel az adós fizetési számlája terhére behajtja a pénzkövetelést.

¹¹ Átutalási végzés: a végrehajtást kérő kérelmére az illetékes bíróság által a pénzkövetelés végrehajtás alá vonására hozott olyan hatósági végzés, amelyben a bíróság felszólítja az adós számlavezető pénzforgalmi szolgáltatóját, hogy a végzésben feltüntetett követelés összegét az adós fizetési számláján zárolja, illetve annak terhére utalja át a végrehajtást kérőnek.

A pénzforgalmi szolgáltatók döntenek arról, hogy a hatósági átutalási megbízásokat és átutalási végzéseket melyik rendszerben teljesítik. A pénzforgalmi szolgáltatók ezt a döntést általános jelleggel vagy eseti alapon is meghozhatják.

4.6. A rendszeres (állandó) átutalások melyik rendszerben kezelendők?

Ez attól függ, hogy papír alapon vagy elektronikusan adták a megbízást.

Az átutalási megbízás megadásának a módja (papíralapú vagy elektronikus) határozza meg, hogy az adott megbízást melyik rendszerben (éjszakai vagy a napközbeni elszámolási rendszerben) kell végrehajtani. A pénzforgalmi szolgáltató a rendszeres (állandó) átutalás szabályait az Üzletszabályzatában vagy Általános Szerződési Feltételeiben szabályozza.

4.7. Mi a napközbeni elszámolásra indított tételek feldolgozási sorrendje?

Főszabály szerint az teljesül korábban, amit korábban is indítottak.

A napközbeni elszámolásra indított tételek feldolgozási módja FIFO, vagyis az a tétel teljesül leghamarabb, amit legkorábban indítottak. A fizető fél (átutaló) pénzforgalmi szolgáltatójánál azonban ettől kétoldalú megállapodás (Szerződés, Üzletszabályzat, Általános Szerződési Feltételek) alapján el lehet térni.

4.8. Mennyire terheli meg a napi öt ciklus a banki feldolgozó rendszereket?

Nem várhatóak különösebb működési zavarok, hibák, késedelmek.

A pénzforgalmi szolgáltatók – más szervezetek bevonásával együtt – jelenleg is képesek 7x24 órás szolgáltatást is nyújtani például azzal, hogy nonstop lehetővé teszik az ATM-es készpénzfelvételt és a POS terminál útján történő fizetést.

A napközbeni átutalási rendszer bevezetését bő egy éves fejlesztés és több mint nyolc hónapig tartó intenzív tesztelés előzi meg. A napközbeni átutalási rendszer indítására csak megfelelő teszt eredmények alapján kerül sor.

Ezen túlmenően minden résztvevő megfelelő tartalék kapacitásokkal, eljárásokkal, helyettesítő folyamatokkal is készül az esetleges hibák gyors elhárítására.

5. NEMZETKÖZI KITEKINTÉS

5.1. Hány országban működik már napközbeni átutalás?

Az Európai Unión belül már 22 országban van napközbeni átutalás.

Az Európai Unió 27 tagállama közül 22-ben már létezik napon belüli kisértékű elszámolási rendszer, illetve már a páneurópai kisértékű rendszerrel (EBA STEP2) is van napon belüli átutalási lehetőség.

5.2. Hol van 7x24 órás-rendszerben működő napközbeni átutalás Európában?

Európában csak az Egyesült Királyságban.

Európán belül jelenleg egyedül az Egyesült Királyságban van 7x24 órás (non-stop) rendszer, de ez a „Fast Payment” emeltdíjas szolgáltatás.

5.3. Mennyire használják az SCT-t az euroövezetben?

2011 júniusában érte el a 20%-ot, azóta folyamatosan e fölött van a használati arány.

A SCT (SEPA átutalási fizetési mód) használata 2008 januárjában kezdődött meg. Eleinte a használat kizárólag a határon átnyúló euroátutalásokra koncentrált, ma már egyre nagyobb mértékben használják a belföldi euroátutalásoknál is. 2011 júniusától kezdődően már a teljes euroforgalomra vetítve folyamatosan 20% fölött van a használati arány.¹²

5.4. Van-e végső határidő az SCT-re való átállásra?

Igen, ez az euroövezetben 2014. február 1-je, míg az euroövezeten kívül 2016. október 31-e.

Az európai parlamenti és tanácsi rendelet rögzíti a végső határidőt az euroátutalások és az eurobeszedések tekintetében a SEPA szabványokra való átállásra. Az elért megállapodás¹³ szerint ez az euroövezetben és azon kívül különböző. Az euroövezetben az ún. réstermékek kivételével 2014. február 1-je, míg az euroövezeten kívül 2016. október 31-e.

6. ELŐKÉSZÜLETEK A NAPKÖZBENI ELSZÁMOLÁS HAZAI BEVEZETÉSÉRE

6.1. Kik vesznek részt a napközbeni átutalás lehetőségének megteremtésében?

A GIRO Elszámolásforgalmi Zrt., a Magyar Államkincstár, a Magyar SEPA Egyesület, az MNB és a Bankközi Klíring Rendszer – az előzőekben nem említett¹⁴ további – 53 közvetlen tagja vesz részt a napközbeni átutalás lehetőségének megteremtésében.

¹² Az aktuális használati arány innen tölthető le: <http://www.ecb.int/paym/sepa/about/indicators/html/index.en.html>

¹³ <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=MEMO/11/936&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>

¹⁴ A Magyar SEPA Egyesület nem tagja a Bankközi Klíring Rendszernek, de mind az MNB, mind a Magyar Államkincstár tagja a Bankközi Klíring Rendszernek, a GIRO Elszámolásforgalmi Zrt. pedig működteti azt.

Ezen felül a rendszerhez közvetetten csatlakozó pénzforgalmi szolgáltatók (kisebb takarékszövetkezetek és más ún. levelezett hitelintézetek) is felkészülnek a megváltozó elszámolási mechanizmus alkalmazására. Tehát lényegében az összes pénzforgalmi szolgáltató.

6.2. Miért szükséges széleskörű együttműködés a napközbeni átutalás lehetőségének megteremtésére?

Mivel a pénzforgalom hálózati piac, ezért a közreműködők együttműködése szükséges a fejlesztéshez.

A széleskörű összefogásra azért van szükség, mert semmilyen pénzforgalmi szolgáltatás nem jöhet létre a szolgáltatók együttműködése nélkül. Pl. egy átutaláshoz az is szükséges, hogy mind a fizető fél (átutaló), mind a kedvezményezett fél (címezett) pénzforgalmi szolgáltatója a kettejük közötti pénzforgalmat közvetítő és elszámoló rendszer, az ún. belföldi fizetési rendszer tagja legyen, és az érintett pénzforgalmi szolgáltatók belső folyamatai teljes mértékben igazodjanak a belföldi fizetési rendszernek szabályaihoz, szabványaihoz. Új szolgáltatás bevezetése esetén ezért minden résztvevőnek egyszerre és koordináltan kell a fejlesztéseket végrehajtania, ami a pénzforgalmi szolgáltatók nagy száma miatt (Magyarországon kb. 200 intézmény, Európában kb. 10 000) a pénzforgalmat kiszolgáló infrastruktúra megújítását különösen nehezíti.

Ráadásul a piaci verseny önmagában semmilyen ilyen közös fejlesztésre nem ösztönzi a pénzforgalmi szolgáltatókat, hiszen azok egymással versenyeznek ezen a piacon. Ezért egy-egy rendszer 10-15 évig is üzemel, mielőtt a technológiai fejlődés során leváltásra kerülne. A jegybanktörvény alapján az MNB részt vesz a fizetési és elszámolási rendszerek kialakításában, és az MNB szabályozza a pénzforgalom lebonyolítását. E jogkör használatával (az ún. „4 órás szabály” előírásával) a jegybank – többéves közös munka és meggyőzés után – volt képes elérni azt, hogy a pénzforgalmi szolgáltatók részt vegyenek a projekt megvalósításában.

6.3. Hogyan és mikor indult el a napközbeni átutalás bevezetésének előkészítése?

A felkészülés az MNB kezdeményezésére a bankok részvételével kezdődött el 2005-ben.

Az MNB és a Magyar Bankszövetség társelnökségével, valamint a Magyar Államkincstár és a legjelentősebb pénzforgalmú bankok részvételével működő Fizetési Rendszer Tanács határozata alapján az érintett szervezetek szakembereiből álló munkacsoport 2005-ben kezdte meg a napon belüli elszámolás iránti ügyféligények felmérését. Az ügyfelektől és a bankoktól érkező pozitív visszajelzések után több változatban megvizsgálásra került a napközbeni átutalás bevezetésének hatása a bankok napközbeni likviditásgazdálkodására. A szimulációk alapján egyértelművé vált, hogy a klíringtagok túlnyomó többsége számára a napon belüli elszámolás bevezetése nem okozna nehézséget. Ezek után az MNB költségbecslést kért a hitelintézetektől, hogy az egyes elemzett elvi forgatókönyvek megvalósítása mekkora költségnövekedést okozna náluk.

1. Napközbeni átutalás GYIK v2

6.4. Mik voltak a főbb mérföldkövek a napközbeni átutalás bevezetésének előkészítése során?

A főbb mérföldkövek a Fizetési Rendszer Tanács döntései voltak.

A fent említett Fizetési Rendszer Tanács

- 2009 tavaszán döntött a napközbeni elszámolás 2011 folyamán történő bevezetéséről, és kérte fel a GIRO Zrt.-t szükséges előkészületek megtételére,
- 2009 őszén elfogadta a napközbeni elszámolás – általános funkcionális követelményeit, és egyetértett azzal, hogy a SEPA szabványnak megfelelő belföldi átutalás kerüljön a napközbeni elszámolás keretében bevezetésre,
- 2010 júniusában döntött a projekt megalapításáról úgy, hogy a rendszer 2012. július 1-jén induljon el.

Az MNB 2010 októberében módosította a pénzforgalom lebonyolításáról szóló jegybanki rendeletet, amely 2012. július 1-jei hatállyal bevezeti az ún. „4 órás szabály”-t (lásd külön).

6.5. Miért kellett az MNB-nek szabályoznia a teljesítési határidőt?

Az MNB azért szigorította a teljesítés határidejét, hogy a széleskörű fejlesztés kellően rövid, de megvalósítható határidőre megtörténjen.

A bankközösség 2009-ben már egyhangúan támogatta a napközbeni elszámolási projektet. 2010-ben néhány szereplő az adott gazdasági körülmények között nem látta megvalósíthatónak a projektet.

Az elszámolásforgalom fejlesztéséhez azonban az összes bank (takarékszövetkezet, hitelszövetkezet, stb.) részvétele szükséges, a kimaradók nélkül a bankrendszer fennmaradó része nem tudta volna megvalósítani a fejlesztést, és az így bizonytalan ideig halasztást szenvedett volna. Mivel elvi egyetértés volt abban, hogy a fejlesztést előbb-utóbb mindenképpen végre kell hajtani, ezért az MNB a közjó érdekében úgy döntött, hogy szabályozással kényszeríti ki az eredeti menetrend betartását.

6.6. Hogy halad a projekt megvalósítása?

Az előzetes menetrendnek megfelelően.

A projekt megvalósítása az előre meghatározott menetrendnek megfelelően halad, jelenleg az informatikai fejlesztések és a tesztelések folynak.

6.7. Mi van még hátra a napközbeni átutalási rendszer beindításáig?

Jelenleg a tesztelések folynak, továbbá a pénzforgalmi szolgáltatóknak tájékoztatást kell adniuk a változásokról.

Jelenleg már a pénzforgalmi szolgáltatók saját rendszereinek, valamint a GIRO Zrt. rendszerének tesztelése van folyamatban. A pénzforgalmi szolgáltatóknak ezen túlmenően tájékoztatniuk kell az ügyfeleiket a változásokról, valamint Általános Szerződési Feltételeikben, kondíciós listáikban is meg kell jeleníteniük azt. Ezzel párhuzamosan az összes érintett intézmény kommunikációs lépésekkel segíti az ügyfelek tájékoztatását az új rendszer lehetőségeiről és szabályairól.

6.8. Mikor lesz lehetőség a beszedések és a mostani körből kimaradó átutalások napközbeni elszámolására?

Ez nagy valószínűséggel 2015-ig fog megtörténni.

A napközbeni átutalás bevezetésének előkészítése mellett elvi síkon folyik a beszedések és a mostani körből kimaradó átutalások napközbeni elszámolási lehetőségének kialakítására irányuló munka is. A munka későbbi szakaszában születik majd döntés arról, hogy mikor lehet a beszedésekre és a mostani körből kimaradó átutalási módokra is bevezetni a napközbeni elszámolást. A jegybank várakozása szerint erre nagy valószínűséggel 2015-ig sor fog kerülni.

7. DEFINÍCIÓK

- 4 órás szabály:** Az MNB 15/2010. (X.12) rendelete szerint a fizető fél (átutaló) pénzforgalmi szolgáltatójának 2012. július 1-jét követően azt kell biztosítania, hogy az ügyfelei által az ún. tárgynapi (vagyis aznapi) teljesítésre meghatározott időszak alatt (a végső benyújtási határidőig) elektronikus úton indított belföldi forint átutalás a befogadástól számított 4 órán belül eljusson a kedvezményezett ügyfél pénzforgalmi szolgáltatójához.
- Átutaló (fizető fél):** az a fél, aki (vagy amely) az átutalást indítja, ill. akinek (vagy amelynek) terhére elszámolják az átutalást. Jogi értelmezésben: az a jogalany, aki (vagy amely) a fizetési számla tulajdonosaként a fizetési számlájáról fizetési megbízást indít, vagy akinek (amelynek) a fizetési számláját hatósági átutalási megbízás vagy átutalási végzés alapján megterhelik.
- Átutalás:** a fizető fél rendelkezése alapján végzett olyan pénzforgalmi szolgáltatás, amelynek során a fizető fél fizetési számláját a kedvezményezett javára megterhelik, valamint a hatósági átutalás és az átutalási végzés alapján történő átutalás.
- BBAN (Belföldi bankszámlaszám):** pénzforgalmi jelzőszám, a 18/2009 (VIII.1.6) a pénzforgalom lebonyolításáról szóló MNB rendelet 1. melléklete szerint képzett egyedi azonosító, amely a fizetési számla egyértelmű azonosítására szolgál, 2x8-as vagy 3x8-as tagolású számkarakterből áll
- Benyújtás határideje:** A tárgynapi (vagyis aznapi) teljesítésre meghatározott időszak záró időpontja.
- BIC:** a pénzforgalmi szolgáltatók nemzetközi azonosítására szolgáló üzleti azonosító, illetve irányító kód, amelynek az elemeit az ISO 9362 szabvány szerint képzik, és a SWIFT regisztrálja, hossza 8, vagy 11 alfanumerikus karakter. A pénzforgalmi szolgáltatók gyakran SWIFT kódként hivatkoznak rá.
- BKR:** A GIRO Zrt. által jelenleg is működtetett bruttó fizetési rendszer, ami 2012. július 1-je után kibővül a napközbeni átutalások elszámolására alkalmas felülettel. A meglévő éjszakai rendszer átmenetileg fennmarad, feldolgozza és elszámolja mindazokat a megbízásokat, amelyek nem kerülnek

át a napközbeni elszámolási rendszerbe, ill. nem teljesíthetők egy adott pénzforgalmi szolgáltató könyvelési rendszerén belül.

8. **Címzett (kedvezményezett):** az a fél, aki (vagy amely) az átutalást kapja, köznapi szóval címzett, jogi értelemben az a jogalany, aki (vagy amely) a kedvezményezett számla tulajdonosa.
9. **Elszámolásforgalom:** a pénzforgalmi szolgáltatók (bankok, takarékszövetkezetek, hitelszövetkezetek), az MNB, valamint más a fizetési rendszerben részvételre jogosult szervezet közötti saját és az ügyfelek megbízásából származó fizetési megbízások forgalmának lebonyolítása, a résztvevők közötti követelések és tartozások megállapítása.
10. **Elszámolási ciklus:** az elszámolóház által végzett – tipikusan ismétlődő - önálló elszámolás, ha az elszámolóház nem folyamatosan (valós időben), hanem szakaszos üzemeléssel működik (az elszámolás eredményeképpen a címzettek pénzforgalmi szolgáltatójához kerülnek a megbízások).
11. **Fizetési Rendszer Fórum:** az MNB kezdeményezésére a Magyar Bankszövetség támogatásával a pénzforgalomban meghatározó szerepet játszó piaci szereplők, valamint a Magyar Államkincstár, a GIRO Zrt. és a KELER Zrt. részvételével működő önálló, önszervező, a hazai fizetési rendszer ügyei iránt elkötelezett konzultatív jellegű nyitott szakmai szerveződés.
12. **Fizetési Rendszer Tanács:** a Fizetési Rendszer Fórum legfelsőbb szerve. Ez a tagok képviselőiből áll, az MNB és a Magyar Bankszövetség társelnökségével működik.
13. **FIFO:** First In First Out, azaz az a tétel teljesül leghamarabb, amit legkorábban indítottak.
14. **IBAN (International Bank Account Number, nemzetközi bankszámlaszám):** a fizetési számlák jelölésére szolgáló – ISO 13616 szabvány szerint képzett – nemzetközi pénzforgalmi jelzőszám, amely a fizetési számla nemzetközi azonosítására szolgál. A Magyarországon kiadott IBAN 28 karakter hosszú. Az IBAN első két karaktere HU, amit 26 számjegy követ. Ebből két karakter IBAN ellenőrzőszám, amit a 16, vagy 24 jegyű BBAN követ. A 16 karakteres pénzforgalmi jelzőszám után nyolc nullát kell írni.
15. **ISO 20022 UNIFI szabvány:** az ISO által pénzügyi folyamatok támogatására a kétezres évek első felétől fejlesztett nyílt szabvány, ami az xml szintaxis használatát ajánlja. Az UNIFI számos pénzügyi területre (fizetések, értékpapírok, számlakezelés, kereskedelemfinanszírozás, értékpapír stb.) kiterjed.
16. **Fizetési megbízás:** a fizető félnek vagy a kedvezményezettnek a saját pénzforgalmi szolgáltatója részére fizetési művelet (tranzakció) teljesítésére adott megbízása, valamint a hatósági átutalási megbízás és az átutalási végzés.
17. **Fizetési művelet:** a fizető fél, a kedvezményezett, a hatósági átutalási megbízás adására jogosult és az átutalási végzést kibocsátó által kezdeményezett megbízás - valamely fizetési mód szerinti - lebonyolítása, függetlenül a fizető fél és a kedvezményezett közötti jogviszonytól.
18. **Fizetési számla:** fizetési műveletek teljesítésére szolgáló, a pénzforgalmi szolgáltató egy vagy több ügyfele nevére megnyitott számla, ideértve a bankszámlát is.
19. **Fizető fél (átutaló):** az a fél, aki (vagy amely) az átutalást indítja vagy akinek (vagy amelynek) terhére elszámolják az átutalást. Jogi értelemben: az a jogalany, aki (vagy amely) a fizetési számla tulajdonosaként a fizetési számlájáról fizetési megbízást indít, vagy akinek (vagy amelynek) a fizetési számláját hatósági átutalási megbízás vagy átutalási végzés alapján megterhelik.
20. **GIRO Zrt.** GIRO Elszámolásforgalmi Zrt. a magyar pénzforgalmi elszámolóház.
21. **HCT:** Hungarian Credit Transfer; az UNIFI (ISO 20022) XML formátumú SCT szabvány kibővítve magyar sajátosságokkal: devizanem HUF, nullától eltérő fillér érték használata tilos, a számlaszámok nemzeti része megfelel a magyar előírásoknak.
22. **Kedvezményezett (címzett):** az a fél, aki (vagy amely) a pénzt kapja, köznapi szóval címzett. Jogi értelemben az a jogalany, aki (vagy amely) a fizetési művelet tárgyát képező pénz jogosultja.

23. **Kisértékű fizetési rendszer:** olyan fizetési rendszer, amelynek fő célja (általában kötegelve továbbított, főleg kis összegű) átutalások és beszedések feldolgozása, elszámolása vagy kiegyenlítése.
24. **Munkanap:** az a nap, amelyen az ügyfél pénzforgalmi szolgáltatója fizetési művelet teljesítése céljából nyitva tart.
25. **Munkanap záró időpontja:** olyan, a pénzforgalmi szolgáltató által különböző ismérvek (így különösen: devizanem, benyújtás helye és módja, fizetési mód) alapján meghatározott időpont, ameddig az adott fizetési megbízást átveszi.
26. **Papíralapú fizetési megbízás:** olyan írásban adott fizetési megbízás, amelyet nem elektronikus úton írtak alá.
27. **Pénzforgalmi szolgáltató:** az a hitelintézet, elektronikuspénz-kibocsátó intézmény, Posta Elszámoló Központot működtető intézmény, pénzforgalmi intézmény, MNB és kincstár, amely pénzforgalmi szolgáltatási tevékenységet végez.
28. **SCT (SEPA credit transfer):** közös európai szabvány szerinti euroátutalás.
29. **SEPA (Single Euro Payment Area, Egységes Eurofizetési Övezet):** olyan térség, amelyen belül a gazdasági szereplők egyetlen fizetési számla használatával, bárhol ugyanúgy teljesíthetnek és fogadhatnak euróban fizetéseket, mint saját országukban. Az övezet földrajzilag a 27 EU-tagállamot, Izlandot, Liechtensteint, Norvégiát, Svájcot és Monacót fedi le.
30. **SWIFT kód:** pénzforgalmi szolgáltatók nemzetközi azonosítására szolgáló üzleti azonosító, illetve irányító kód, aminek elemeit az ISO 9362 szabvány szerint képzik, és a SWIFT regisztrálja, hossza 8 vagy 11 alfanumerikus karakter (lásd BIC).
31. **Sorbaállítás:** a pénzforgalmi szolgáltató által vezetett fizetési számlára érkező fizetési megbízás fedezethiány miatt történő nem teljesítése (függőben tartása) és várakozási sorba helyezése a jövőbeni teljesítés céljából, ide nem értve azt az esetet, amikor a fizető fél az ütemezett fizetések céljából, a beérkezett fizetési műveletek tervszerű teljesítése érdekében sorba helyezésről állapodik meg a pénzforgalmi szolgáltatóval.
32. **Terhelési nap:** az a nap, amikor a pénzforgalmi szolgáltató az általa a fizető fél részére vezetett fizetési számlán nyilvántartott követelést a fizetési megbízás szerinti összeggel csökkenti.
33. **Ügyfél:** a fizető fél és a kedvezményezett, a számlavezető pénzforgalmi szolgáltatóval szerződéses kapcsolatban álló személy.
34. **Végző benyújtási határidő:** az az időpont, ameddig a pénzforgalmi szolgáltató az átvett és befogadott fizetési megbízások teljesítéséből reá háruló feladatokat - ha az ügyfél későbbi határidőt nem jelöl meg vagy jogszabály eltérően nem rendelkezik - a tárgynapon teljesíti.
35. **VIBER:** az MNB által üzemeltetett valós idejű bruttó elszámolási rendszer, amely elsősorban a nagy összegű és rendkívül sürgős pénzügyi műveletek kiegyenlítésére szolgál.